

Mikah

Bexarətlər 1-katar •••• Barliq əllər, anglanglar! Samariyə wə Yəhudaning həlioqa way!

¹ Pərwərdigarning səzi — Yotam, Aħaz wə Həzəkiya Yəhudaqa padixah boləqan künlərdə Morəxətlik Mikahqa kəlgən: —

— U bularni Samariyə wə Yerusalem toqrisida kərgən.

² Anglanglar, i həklər, həmminglar!

Kulak sal, i yər yüzi wə uningda boləqan həmminglar: —

Rəb Pərwərdigar siləрни əyibləp guwahlik bərsun,

Rəb mukəddəs ibadəthanisidin siləрни əyibləp guwahlik bərsun!■

³ Qünki mana, Pərwərdigar Əz jayidin qıqıdu; U qüxüp, yər yüzidiki yukiri jaylarni qəyləydu;□ ■

⁴ Uning astida taqlar erip ketidu,

Jiloqlar yerilidu,

Huddi mom otning aldida erigəndək,

■ **1:2** Qan. 32:1; Yəx. 1:2 □ **1:3** «... U (Pərwərdigar) qüxüp, yər yüzidiki yukiri jaylarni qəyləydu» — «kirix səz»də eytkinimizdək, «İsrail (wə baxka əllər) üçün «yukiri jaylar» butlaroqa, jin-xəytanlaroqa ataləqan jaylar idi. ■ **1:3** Qan. 32:13; 33:29; Zəb. 115:3; Yəx. 26:21; Am. 4:13

Sular tik yardin t k lg nd k bolidu. □ ■

⁵ Buning h mmisi Yakupning ita tsizliki, Israil j m tidiki gunahlar t p ylidin bolidu; Yakupning ita tsizliki n din baxlanoqan? U Samariy din baxlanoqan  m smu?

Y hudadiki ‐yukiri jaylar‐ni yasax n din baxlanoqan? Ular Yerusalemdin baxlanoqan  m smu? □

⁶ Xunga M n Samariy ni etizdiki tax d wisid k,  z m talliri tikixk  layik jay kiliwetim n; M n uning taxlirini jiloqoqa domilitip taxlaym n, Uning ullirini yalingaqlaym n; □

⁷ Uning barlik oyma m budliri para-para qekiwetilidu;

□ **1:4 ‐Q nki mana, P rw rdigar  z jayidin qikidu... (3-ay t) U q x p, y r y zidiki yukiri jaylarni q yl ydu; Uning astida taoqlar erip ketidu...‐** — demis kmu, bu ahirki zamandiki ‐P rw rdigarning k ni‐ni k rsitidu. ■ **1:4** H k. 5:4; Z b. 18:7-9; Z b. 68:2, 8; Z b. 97:5; Am. 9:5 □ **1:5 ‐Yakupning ita tsizliki n din baxlanoqan? U Samariy din baxlanoqan  m smu? Y hudadiki ‐yukiri jaylar‐ni yasax n din baxlanoqan? Ular Yerusalemdin baxlanoqan  m smu?‐** — Israil w  Y hudada ‐yukiri jaylar‐ butp r slikk  ait, yirginlik jaylaroqa aylاندuruloqanidi. ‐yukiri jaylar‐ yasax ‐Yerusalemdin baxlanoqan‐ — Sulayman padixahning bu ixlarda  yibi bar idi (‐2Pad.‐ 11:7ni k r ng). □ **1:6 ‐Xunga M n Samariy ni etizdiki tax d wisid k,  z m talliri tikixk  layik jay kiliwetim n‐** — baxka birhil t rjimisi: ‐Xunga M n Samariy ni etizdiki tax d wisid k, yengila tikilg n uzumzarlikt k kiliwetim n. ‐M n uning taxlirini jiloqoqa domilitip taxlaym n‐ — Samariy diki h x m tlik imar tl r ajayib h yw tlik qong taxlardin yasaloqanidi (Omri deg n padixahning d wrudin baxlap). ‐... domilitip taxlaym n‐ — ibraniy tilida ‐... t k p taxlaym n.‐

Uning pahxiliktin erixkən barlıq hədiyələri ot
bilən köydürüldü;

Barlıq butlirini wəyrənə qilimən;

Qünki u pahixə ayalning həkği bilən bularni
yiojip toplidi;

Ular yənə pahixə ayalning həkği bolup qaytip
ketidu.□

⁸ Bular üqün mən ah-zar kətürimən,

Mən huwlaymən;

Yalingayak, yalingaq degüdək yürimən;

Mən qilbərilərdək huwlaymən;

□ **1:7 «Qünki u (Samarıyə) pahixə ayalning həkği bilən bularni yiojip toplidi; ular yənə pahixə ayalning həkği bolup qaytip ketidu»** — «pahixə ayalning həkği» toqruluk: — «kirix sez»imizdə eytiloqandək, Israil wə Yəhudaning butpərəsliki hərhil xəhwaniylik bilən arilaxқан. Buthanilaroqa məhsus «atap beoixlioqan» pahixə ayallar bilən billə yetix butқа qokunuxning bir paaliyiti idi, xuning bilən buthanilar wə ularni baxkuroquqilar bu arkilik beyip kətkənidi. «Pahixə ayalning həkği bolup qaytip ketidu» — Israilni ixoqal qilouqi Asuriyə imperiyəsi wə keyin Babil imperiyəsi bəlkim muxu butpərəsliktin erixkən mal-dunyalirini ohxax yolda (əzlrining buthanilirini selip, butpərəslik-pahixiwazlik arkilik beyixқа) ixlətkən boluxi mumkin! Baxқа birhil qüxəncisi: — pahixiwazlik arkilik erixəlgən xu kümüx butlaroqa həl berixkə ixlətkən; tajawuzqilar kümüxni kaytidin eritip, uni tənggilərgə aylanduridu; andin u kaytidin «pahixə ayalning həkği»gə ixlilixi mumkin.

Huwkuxlardək matəm tutup yürimən. □ ■

⁹ Qünki uning yariliri dawaliqusizdur,
U hətta Yəhudaqiqimu yetip,
Həlkimning dərwasisiqə, yəni Yerusalemoiqə
yamridi. □

¹⁰ Bu *apətni* Gat xəhiridə sozlimənglar,
Kət'iy yioqlimanglar;
Bəyt-lə-Afrah xəhiridə topa-qangda
eqinanglar! □ ■

¹¹ I Xafirda turuwatқан kız, yalingaqlıq wə
xərməndilik iqidə *əsirlikkə* ət;
Zaananda turuwatқан kızlar talaqə həq qıqqan
əməs;

□ **1:8** «**Bular üqün mən ah-zar kətürimən, mən huwlaymən ... mən qilbərildək huwlaymən; huwkuxlardək matəm tutup yürimən**» — Mikah pəyoqəmbər Samariyədikilərgə intayin keyüngini üqün kattik azablanqan. Xuning bilən u ularqə kəlgüsi apətni kərsitidqan «rəsim bolux» üqün, həlkning bu ixlarning tezla reallıqqa aylinidqanlikini bilip yetixi üqün, ular aldida yalingaq (bəlkim «yerim yalingaq») yüridu. ■ **1:8** Ayup 30:29 □ **1:9** «**U hətta Yəhudaqiqimu yetip,...**» — muxu yərdə «u» apət yaki «Samariyəning yariliri»ni kərsitidu. «**U (apət) hətta Yəhudaqiqimu yetip, ... Yerusalemoiqə yamridi**» — 10-16-ayətlərdə Mikah Asuriyə imperiyəsining Yəhudani ixqal qilidqanlikini aldin'ala eytidu. Muxu ayətlərdiki 11 xəhərning hərbi pəyoqəmbərning yurti «Morəxət»tin kəp degəndə 9 kilometr yiraqlıqta bolup, «Morəxət»tə turup kərgili bolatti. Mikah hərbi xəhərning namlirining mənisi həqqidə uningqə maslaxqan sozlərni kilip, ularning əhwalini süpətligən. Dərwəqə hərbi xəhər ahirida Asuriyə tərpidin ixqal qilindi. □ **1:10** «**Bu apətni Gat xəhiridə sozlimənglar, kət'iy yioqlimanglar**» — «Gat» degən isimning mənisi «yioqə»qə yeqin. «**Bəyt-lə-Afrah xəhiridə topa-qangda eqinanglar!**» — «Bəyt-lə-Afrah» «topa-qanglıq yurt» degən mənide. ■ **1:10** 2Sam. 1:20; Yər. 6:26

Bəyt-Ezəl ah-zarlar kətürməktə;

«Huda səndin muqim jayingni elip ketidu!» □ ■

¹² Marotta turuwatqan kız yahxilikkə təlmürüp tit-tit boluwatidu;

Biraq yamanlıq Pərwərdigardin Yerusalem dərwasisiya qüxti. □ ■

¹³ Tulparni jəng hərwasioğa kat, i Lakixta turuwatqan kız;

(Lakix bolsa, Zion kızioğa gunahning baxlanoqan yeri idi!)

□ **1:11** «I Xafirda turuwatqan kız, yalingaqlik wə xərməndilik iqidə əsirlikkə ət» — «Safir»ning mənisi «güzəllik», «yekimlik». «Huda səndin muqim jayingni elip ketidu!» — ibraniy tilida «U səndin muqim jayingni elip ketidu!». «Zaananda turuwatqan kızlar talağa heq qıqқан əməs» — «Zaananda»ning tələppuzi «qıqix» degən sözgə yekin. «Bəyt-Ezəl ah-zarlar kətürməktə; Huda səndin muqim jayingni elip ketidu!» — «Bəyt-Ezəl» degən «elip ketix»kə yiqin ahangda. Ayəttiki ikkinqi kışimning baxqa birhil tərjimisi: «Zaananda turuwatqan kızlar Bəyt-Ezəlning ah-zarlırioğa qıqқан əməs; səndin muqim jayingni elip ketidu». ■ **1:11** Yəx. 47:3 □ **1:12** «Marotta turuwatqan kız yahxilikkə təlmürüp tit-tit boluwatidu» — «Marot» degəning mənisi «aqqıq» — ular «yamanlıq»ning aqqıqlıqini tetiydu. «...yamanlıq Pərwərdigardin Yerusalem dərwasisiya qüxti» — Sənnaherib Yəhudadiki nuroqun xəhərlirini muhasirigə aloqandin keyin Yerusalemnı ixoqal kılalmay dərwasisi aldioğa tohtap qaldi. Ahirida məoqlup boldi. ■ **1:12** Am. 3:6

Qünki sændə Israilning itaətsizliki tepilidu.□

¹⁴ Xunga sən huxlixix hədiylirini Morəxət-Gat xəhirigə berisən;

Akzibning dukandarlıri Israil padixahlirioğa yaloğanqilik yətküzidu;□

¹⁵ Mən tehi sanga bir «mirashor» əpkəlimən, i Marəxah xəhiridə turuwatқан kız;

Israilning xan-xəripi Adullaməjimu qüxüp ke-

□ **1:13 «Tulparni jəng hərwisioğa kat, i Lakixta turuwatқан kız»** — ibraniy tilida «Lakix»ning tələppuzi «at»ka yekin. Lakix xu rayondiki əng küqlük xəhər; atqa tayinixning əzi bir gunah. Huda Israiloğa «atqa tayinix»ni kət'iy mən'i qiloğanidi («Qan.» 17-bab). Ularning atlaroğa tayinixi bəlkim Yəhudağa səlbiy ülgə boluxi mumkin idi. **«Lakix bolsa, Zion kızioğa gunahning baxlanoğan yeri idi!»** — Lakix xəhiri Yəhudada boləjini bilən birinçi bolup ximaliy padixahliqning tunji butpərəs padixahı Yəroboam (I)ning rəzillikining təsirni qəbul qiloğan bolsa kerək. Həritilərnı kərüng. □ **1:14 «Sən huxlixix hədiylirini Morəxət-Gat xəhirigə berisən»** — «Morəxət-Gat» degən səzning yiltizi «mirasni elix» yaki «mirastin məhrum bolux» (ibraniy tilida «morəx», ərəb tilida «miras»). Ular öz «miras»idin ayrilidi, mirasioğa «əlwida» deyixi kerək. **«Akzibning dukandarlıri Israil padixahlirioğa yaloğanqilik yətküzidu»** — «Akzib»ning mənisi «aldamqilik», Yəhuda padixahlikiyoğa jaylaxқан. Yəhuda padixahliri (xundaqla Israil padixahliri) Akzib xəhirining dukanlıridin kəp payda kərgənidi («1Tar.» 4:21-23). Düxmən kəoxuni Israil padixahlikiyoğa tajawuz qiloğandin keyin, Samariyə padixahliri jiddiy həjətkə qüxkəndə, Akzibtikilər ularoğa bu-runkidək soda-setik qilip kerəklilik təminatlarıni əwətəlməy, ularoğa «yaloğanqi» bolup qalidu.

lidu.□

¹⁶ Өzüngni takirbax qil,
Zokung boloqan balilar üqün qeqingni
qüxürüwät;

Qorultazdäk aydingbaxliqingni kengäyt,
Qünki ular sändin ayrilip sürgün boluxqa kätti.

□

2

Jəbir-zulum üstigə qüxidioqan jaza

¹ Ornida yetip kəbihlikni oylaydioqanlarqə wə
yamanlik əyligüqilərgə way!

Pəkət ularning qolidin kəlsila, ular tang etixi
bilənla uni ada qilidu;

□ **1:15 «Mən tehi sanga bir «mirashor» əpkelimən, i Marəxah xəhiridə turuwatqan kız»** — ibraniy tilida «Marəxah» wə «mirashor» yeqin söz. «mirashor» əlwəttə kinayilik gəp, u Asuriyə padixahı Sənnaheribni kərsitidu. **«Israilning xan-xəripi Adullamoqimu qüxüp kelidu»** — «Adullam» əslidə Dawut pəyoqəmbər (yigit waqtida) Saul padixahtin kəqip, kiriwaloqan oqar idi. Demək, Israil, jümlidin uning padixahı wə «xan-xəripi» bolqan butlar yənə kəqixi kərək. Biraq bu sözning iqidiki mənisidə yənə ümid bar. Dawut pəyoqəmbər «Adullam»da yoxurunqandin keyin, japalik künlərnı etküzüp ahirdə Israilning xərəplik padixahı bolup qıqqan. Israil bəlkim uningqə ohxax japalik künlərnı etküzgəndin keyin xərəplik künlərnı yənə kəridu. Məzkur bexarət yənə Məsih («Israilning xan-xəripi»)ning kəlgüsidə Israilning gunahı tüpəylidin azabqə qüxüxinı kərsitiximu mumkin. □ **1:16 «Özüngni takirbax qil, zokung boloqan balilar üqün qeqingni qüxürüwät; qorultazdäk aydingbaxliqingni kengäyt,...»** — qaqlarnı qüxürüx matəmning birhil ipadisi.

² Ularning aqkəz kəzi etizlarəqa qüxsila, ular zorawanlik kılıp buliwalidu; Öylərgimu kızıkipla kalsa, bularnimu elip ketidu;

Ular batur kixinimu jəməti bilən bulaydu, Adəmni öz mirasliri bilən koxup qanggiliəqa kirgüziwalidu. □ ■

³ Xunga Pərwərdigar mundaq dəydu: —

Mana, Mən bu ailigə qarap, boyunliringlardin qikiralmaydiəqan yaman bir *boyuntururkni* oylap təyyarliwatimən;

Silər əmdi gidiyip mangmaysilər;

Qünki xu künlər yaman künlər bolidu. ■

⁴ Xu küni ular silər toqranlarda təmsilni tiləqa elip,

Eqinixlik bir zar bilən zarlaydu: —

«Biz pütünləy bulang-talang kılınduq!;

U həlqimning nesiwisini baxkilarəqa bəlüwətti;

Uni məndin xunqə dəhxətlik məhrum kildi!

U etizlirimizni munapikqa təksim kılıp bərdi! □

⁵ Xunga Pərwərdigarning jamaiti arisidin,

Silərdə qək taxlap zemin üstigə tana tartip nesiwə bəlgüqidin birsimu qalmaydu. ■

Sahta pəyoəəmbərlərnin Hudaning pəyoəəmbərliridin rənjaxi

□ 2:2 «.. **batur kixinimu jəməti**» — yaki «... batur kixinimu öyi». ■ 2:2 Yəx. 5:8 ■ 2:3 Am. 5:13 □ 2:4 «U (**Pərwərdigar**) **etizlirimizni munapikqa təksim kılıp bərdi!**» — «munapik» bəlkim öz əhdisdə heq turmaydiəqan Asuriyə padixahini kərsitidu. ■ 2:5 Qan. 32:8, 9

⁶ Ular: «bexarət bərmənglar!» — dəp bexarət beridu!

Əgər *pəyojəmbərlər* bu iqlar toqruluk bexarət bərmisə, əmdi bu ar-nomus bizdin hərgiz kətməydu! □ ■

⁷ I Yakup jəməti,

«Pərwərdigarning Rohi səwr-takətsizmu?

Bu iqlar rast Uning qiloqanlirimu?» — degili bolamdu?

Mening səzlim durus mangoquqoqa yaxxilik kəltürməmdü? □

⁸ Biraq tünügünla Mening həlkim hətta düxməndək ornidin kəzoqaldi;

Silər hatirjəmliktə yoldin ətüp keti-watqanlarning tonini iq kiyimliri bilən salduwalisilərki,

Ulnari huddi uruxtin kaytqanlardək *kiyimsiz*

□ 2:6 «Ular: «bexarət bərmənglar!» — dəp bexarət beridu! Əgər *pəyojəmbərlər* bu iqlar toqruluk bexarət bərmisə, əmdi bu ar-nomus bizdin hərgiz kətməydu!» — bu ayəttə «bexarət berix» degən peilning yənə bir təjimi: «xal qeqix» (kinayilik gəp). Baxqa birnəqqə hil təjimi: (1) «Bu iqlar toqruluk bexarət bərməlik kerək!» (ular dəydu) «Əmdi ar-nomus (bizdin) hərgiz kətməydu!» (Mikah dəydu); (2) «Dərwəkə ular (*pəyojəmbərlər*) bu iqlar toqruluk bexarət berixkə tohtaydu! Əmdi ar-nomus bizdin kətməydu!».

■ 2:6 Yəx. 30:10; Am. 7:16 □ 2:7 «I Yakup jəməti, «Pərwərdigarning Rohi səwr-takətsizmu? Bu iqlar rast Uning qiloqanlirimu?» — degili bolamdu?» — demək, Israil (xūbuhsizki, sahta *pəyojəmbərlərnin* təlimliri bilən): «Huda bizni səyidu, biz Hudaning alaħidə həlki, U bizgə hərgiz yamanlikni yətküzməydu» — dəweridu. Baxqa birhil təjimi: «I «Yakup jəməti» dəp ataloquqi, Pərwərdigar səwr-takətsizmu? Bular (bu yaman iqlar) uning qiloqanlirimu?».

qaldurisolər.□

⁹ Həlkim arisidiki ayallarni əzlrining illik əyliridin qoqlaysilər;

Ularınq yax balilirini silər Mening güzəl gəhirimdin mənngügə məhrum qilisilər. □

¹⁰ Ornunqlardin turup neri ketinqlar;

Qünki həlakətəni,

Yəni azablıq bir həlakətəni kəltüridioqan napaklıq tūpəylidin,

Bu yər silərgə təwə aramqaq bolmaydu.

¹¹ Əgər bihudilikdə, yaloqanqilikdə yürgən birsi yaloqan gəp qilip: —

«Mən xarab wə hərakqə tayinip silərgə bexarət berimən» — desə,

Mana, u xu həlkqə pəyoqəmbər bolup qalidu!□

Hudaning «Israilning qaldisi»qa bolqan wədisi

¹² Mən qoqum seni bir pütin qilip uyuxturimən, i Yakup;

Mən qoqum Israilning qaldisini yioqimən;

□ **2:8 «... silər hatirjəmliktə yoldin otüp ketiwatqanlarınq tonini iq kiyimliri bilən salduruwalisilərki, ularni huddi uruxtin qaytqanlardək kiyimsiz qaldurisolər»** — baxqa birhil tərjimisi: «... huddi uruxtin qaytiwatqanlarınq aloqandək silər ularning tonini iq kiyimliri bilən elip bulisilər» (uruxtin qaytqanlar bolsa hatirjəmliktə mangidu, əlwəttə).

□ **2:9 «Mening güzəl gəhirim»** — (yaki «Mening zibuzin-nitimdin») — bəlkim Qanaan zeminining özini kərsitidu.

□ **2:11 «Mən xarab wə hərakqə tayinip silərgə bexarət berimən...»** — baxqa birhil tərjimisi: «Birsi «xarab həm hərakning kəp bolidioqanlıqı toqrisida bexarət berimən» desə, u muxu həlkqə taza muwapıq bir pəyoqəmbər bolidu».

Mən ularni Bozrah'diki qoylardək,
 Öz yaylıqida yiqiləğan bir padidək jəm kilmən;
 Ular adimining köplükidin warang-qurunglukğa tolidu.□

¹³ Bir «bəsüp ötküqi» ularning aldioğa qikip mangidu;
 Ular bəsüp qikip, qowukğa yetip berip, uningdin qikti;
 Ular bəsüp qikti,
 Yəni qowukğa yetip berip, uningdin qikti;
 Ularning Padixahı ularning aldida,
 Pərwərdigar ularning aldioğa ötüp mangidu.□ ■

3

*Bexarətlər 2-katar •••• Yetəkqilərnin
 həlioğa way!*

¹ Mən mundak dedim: «Anglanglar, i Yakupning hakimliri,

□ **2:12 «Öz yaylıqida yiqiləğan bir padidək jəm kilmən; ular adimining köplükidin warang-qurunglukğa tolidu»** — bəzi alimlar «adəmlərnin köplüki»ni düxmənlərnin köplüki, dəp qaraydu. Birak bir pada qoylar jəm kilinöqinida, bəribir qong «warang-qurung» ketürilidu. □ **2:13 «Bir «bəsüp ötküqi» ularning aldioğa qikip mangidu; ular bəsüp qikip, qowukğa yetip berip, uningdin qikti; ular bəsüp qikti, ... ularning padixahı ularning aldida, Pərwərdigar ularning aldioğa ötüp mangidu»** — bu uluq bexarət Hudaning Yəhudani Asuriyə imperiyəsindən kütquzidioğanlığını kərsitidu; bizningqə bexarət yənə ikki kətim əməlgə axurulidu. «Qoxumqə söz»imizdə biz u toqruluk yənə azrak xərləymiz. ■ **2:13** Yəx. 32:4-5; 52:12; Hox. 1:11; Zək. 12:8; Mat. 3:5; 11:11-14; Yh. 10:2-4

Xularoqa qarxi urux hazirlaydu!)□ ■

6 — Xunga silerni «alamet kerunux»ni kermaydigan bir keqa,
Pal saloqili bolmaydigan qarangoquluk basidu;
Peyoqembərlər üçün quyax patidu,
Kün ular üstidə qara bolidu;■

7 «Alamet kerunuxni kergüqilər» xərməndə bolidu,

Palqılar yərgə qaritilidu;
Ularning həmmisi kalpuklirini tosüp yürüdü;
Qünki Hudadin heq jawab kəlməydu.□

8 Birak mən bərhək Pərwərdigarning Rohidin küqkə toloqanmən,
Yakupqa əzining itaətsizlikini,
Israiloqa uning gunahini jakar lax üçün,
Toqra həkümlərgə həm qüdrətkə toloqanmən.

9 Buni anglanglar, etünimən, i Yakup jəmätining hakimliri,

Israil jəmätining əmirliri!
Adil həkümgə eq bolqanlar,
Barliq adalətni burmilaydiganlar,■

10 Zionni qan təkux bilən,

□ 3:5 «Kimərkim ularning gelini maylimisa, ...» — ibraniy tilida «kimərkim ularning aqzioqa bir nərsə salmisa,...».

■ 3:5 Mik. 2:11 ■ 3:6 Yər. 15:9; Yo. 2:10, 31; 3:15; Am. 8:9 □ 3:7 «Ularning həmmisi kalpuklirini tosüp yürüdü...»

— kalpuklarni tosux adəttə hijillikni bildürətti. Uning üstigə, Musa peyoqembərgə berilgən müqəddəs qanun boyiqə yuqumluq kesəl bolqan adəmlər əzining kəlgənlikini aqahlandurux üçün kalpuklirini tosüp «Napak, napak!» dəp warkirixi kerək idi. Bu ayət bu sahta peyoqembərlərnin napak səzlirini etirap qilixi kerək bolidiqanlikini bildürüdü. ■ 3:9 Am. 5:7; 6:12

Yerusalemni həkkanıyətsizlik bilən
 qurıdıoanlar! □ ■

11 *Zionning* həkımlıri parılar üqün həküm
 qıkirıdu,

Kahınlar «ix həkki» üqün təlim berıdu;

«Pəyoqəmbərlər» pul üqün palqılık kılıdu;

Bırak ular «Pərwərdıgarəta tayınar»mıx tehi,

Wə: — «Pərwərdıgar arımızda əməsmu?

Bızgə heq yamanlık qüxməydu» — deyıxıdu. □

12 Xunga silərning wəjənglardın Zion teqi
 etızdək aqıdurulıdu,

Yerusalem dəng-təpılık bolup qalıdu,

«Əy jaylaxkan taqi» bolsa ormanlıkning otturi-

□ **3:10** «**Zionni kan təküx bilən, Yerusalemni həkkanıyətsizlik bilən qurıdıoanlar!**» — xübhisizki, Yerusalemde nuroqun həywətlik imarətlər pəyda bolıanıdı. Bırak həmmisi adalətsizlikkə tayınıp yasaloan. ■ **3:10** Əz. 22:27; Zəf. 3:3 □ **3:11** «**«Pəyoqəmbərlər» pul üqün palqılık kılıdu;...**» — Hudaning pəyoqəmbərlıri hərgız palqılık ıxırını kılmaydu, əlwəttə. Həkıkiy pəyoqəmbərlərnıng hızmətlıri bilən «palqılık»ning otturısidiki qong pərqlər toqruluk «Təbırlər»ni kərüng.

sidiki yukiri jaylardækla bolidu, halas. □ ■

4

Ahirki zamanlardiki Yerusalem

¹ Birak ahirki zamanda, Pərwərdigarning öyi jaylaxkan taq taqlarning bexi bolup bekitilidu, Həmmə dəng-egizlikdin üstün qilinip kətürülidu;

Barlık həklər uningə qarap ekip kelixidu. □ ■

² Nuroqun qowm-millətlər çikip bir-birigə: —

□ **3:12** «**«Öy jaylaxkan taq» bolsa ormanlıqning ot-turisdiki yukiri jaylardækla bolidu, halas**» — Mikah öz dəwridiki «muqəddəs öy» yaki «ibadəthana» deməydu — Ularning gunahliri tüpəylidin u pəkət addiy bir «öy» bolup qaldı. Bu ayəttiki bexarət bəlkim Həzəkıya padıxahni qongkur təsirləndürgən boluxı mumkin. Yüz yıldın keyin ordidiki əmirlər bexarətning Həzəkıyağa bolıqan təsırını tilıqə elıp, öz padıxahı Yəhəokımoğa bexarətını nəkil kəltürıdu («Zıon teqı etızdək aqđdurulıdu, Yerusalem dəng-təpılık bolup qalıdu»), xuning bilən Yərəmiya pəyqəmbər ölüm jazasıdın qutulup qalqan (Təwrat, «Yərəmiya» 26-bab). «Yukiri jaylar» degini kinayilik gəptur. Qünki Yəhudadikilər hərdaim «yukiri jaylar»da buthanılarnı selıp xu yərdə butlarıqə qoqunıqan. Lekin xu qaoqlarda Yerusalem butqa qoqunıqan jaydək «haram» bolup qalıdu, xuningdək ormanlıqning kixilərnıng kəzıgə az-paz qelikidıqan bir qısmıdın ibarət bolidu, halas! ■ **3:12** Mik. 3:12 □ **4:1** «**Ahirki zamanda**» — ıbranıy tilıda «künlərnıng ahırıda». «**Barlık həklər uningə Pərwərdigarning öyigə qarap ekip kelixidu**» — Təwrat həm Zəburda «(yat) əllər» həm «həklər» bolsa adətte İsraildın baxqa barlık həklərnı, yəni «Yəhudıy əməslər»ni kərsitıdu. «Mikah» degən kitabta «yat əllər» yaki «həlk-millətlər» deyilsə, hərdaim muxu mənını bildürıdu. ■ **4:1** Yəx. 2:2-5

«kelinglar, biz Pərwərdigarning teoʻriya,
Yakupning Hudasing oyigə qikip keləyli;
U öz yolliridin bizgə oʻgitudu,
Wə biz uning izlirida mangimiz» — deyixidu.
Qünki qanun-yolyoruk Ziondin,
Pərwərdigarning səz-kalami Yerusalemdin
qikidiqan bolidu.

³ U bolsa kəp hək-millətlər arisida həküm
qikiridu,

U küqlük əllər, yirakta turoqan əllərning hək-
nahəklirigə kesim kilidu;

Buning bilən ular öz kiliqlirini sapan qixliri,
Nəyzilirini oroqak kilip soquxidu;

Bir əl yənə bir əlgə kiliq kətürməydu,

Ular həm yənə urux kilixni oʻgənməydu;□ ■

⁴ Bəlki ularning hərbiri öz üzüm teli wə öz ənjür
dərihi astida olturidu,

Wə heqkim ularni kərkətməydu;

Qünki samawiy qoxunlarning Sərdari boləqan
Pərwərdigar Öz aqzi bilən xundak eytti.□ ■

⁵ Barlik həkklər öz «ilah»ining namida
mangsimu,

Birak biz Hudayimiz Pərwərdigarning namida
əbədil'əbədgiqə mangimiz.

⁶ Xu künidə, — dəydu Pərwərdigar, — Mən
meyip boləquqilarni,

□ **4:3** «... U bolsa kəp hək-millətlər arisida həküm
qikiridu... Ular həm yənə urux kilixni oʻgənməydu» —
Yəxaya pəyoʻlambər öz kitabida muxu ayətlərnə (1-3ni) nəkil
kəltüridu («Yəx.», 4:2). □ **4:4** «...ularning hərbiri öz üzüm
teli wə öz ənjür dərihi astida olturidu» — buning kəqmə
mənisi bəlkim hər kixi hər adəm Hudaqə xükür eytip, aqkəzlük
qilməydu, degənlik boluxi mumkin. ■ **4:4** 1Pad. 5:5

Həydiwetilgənlərni wə Əzüm azar bərgənlərni yiojımən;□ ■

⁷ Wə meyip boluquqini bir «kaldi»,
Həydiwetilgənni küqlük bir əl qilimən;
Xuning bilən Pərwərdigar Zion teqida ular
üstidin həküm süridu,

Xu kündin baxlap mənggügiqə.□ ■

⁸ Wə sən, i padini kəzətküqi munar,
— Zion kızining egizliki, *padixahlik* sanga kelidu:

— Bərħək, sanga əslidiki həquq-ħəkümranlik
kelidu;

Padixahlik Yerusalem kızioqa kelidu.□

Xərəptin ilgiri boloqan azab

□ **4:6 «Mən meyip boluquqilarni, həydiwetilgənlərni wə Əzüm azar bərgənlərni yiojımən»** — «meyip boluquqi», «həydiwetilgənlər» wə «Əzüm azar bərgənlər» degən söz ayalqə rodtiki isimlardur; xübhisizki, bu Israilning panahsız ajiz kizdək bolidioqanlığını kərsitidu. «Meyip boluquqi» degən söz bəlkim həzriti Yakup Pələstingə qaytqan qaşni, Hudaning uning jaħillikini bir tərəp qilip meyip qiloqandin keyinki kərsətkən xəpkitini əskə kəltüridu («Yar.» 32-bab). ■ **4:6** Qan. 30:3, 4, 5 □ **4:7 «Xu kündin baxlap mənggügiqə»** — ibraniy tilida «hazirdin baxlap mənggügiqə». ■ **4:7** Dan. 7:14; Zəf. 3:19; Luka 1:33 □ **4:8 «padini kəzətküqi munar»** — bəlkim Yerusalem wə uning əməldarlarını kərsitixi mumkin. Qünki ularning rohiy jəhəttin pütkül Israil («Hudaning padisi»)ning üstigə küzəti, baqqıqi bolux məs'uliyiti bar idi. **«Bərħək, sanga əslidiki həquq-ħəkümranlik kelidu; padixahlik Yerusalem kızioqa kelidu»** — demək, Israil yənə padixahlik bolidu, biraq padixah Huda Əzi (Məsih Uning wəkili boluqaqqa) bolidu (7-ayət).

9 Əmdi sən hazır nemixka nida kılıp nalə kətürisən?

Səndə padixah yokmidi?

Sening muxawiringmu halak boləqanmidi,

Ayalni toloqak tutkandək azablar seni tutuwaloqanmidi?■

10 Azabka qüx, toloqak tutkan ayaldək tuoquxka toloqinip tirixkin, i Zion kizi;

Qünki sən hazır xəhərdin qikisən,

Hızır dalada turisən,

Sən hətta Babiloqimu qikisən.

Sən axu yərdə kutkuzulisən;

Axu yərdə Pərwərdigar sanga həmjəmət bolup düxmənliringdin kutkuzidu.□

11 Wə hazır nuroqun əllər: — «U ayaq asti kılınıp buloqansun!

Kəzimiz Zionning *izasini* kərsün!» — dəp sanga qarxi jəng kılıxka yioqilidu;

12 Birak ular Pərwərdigarning oylirini bilməydu, Uning nixanini qüxənməydu;

Qünki ənqilərnə hamanoqa yioqandək U ularni yioqip koydi.■

13 Ornungdin turup hamanni təp, i Zion kizi,

■ 4:9 Yər. 8:19 □ 4:10 «Azabka qüx, toloqak tutkan ayaldək tuoquxka toloqinip tirixkin, i Zion kizi; qünki sən hazır xəhərdin qikisən, hazır dalada turisən, sən hətta Babiloqimu qikisən» — İsrail Asuriyə tərpidin andin Babil (andin keyin yənə Grek wə Rim imeriyəsi) tərpidin azab tartidu. Mikah ularoqa: Bu azablarni Hudadin kəlgən «toləqak azabliri» dəp bilgən bolsanglar, əmdi həkikiy padixah wə muxawir (9-ayət) aranglardin tuoquluxi kerək, dəydu. Dərwəkə Məsih Əysa ular Rim imperiyəsi tərpidin azab tartkanda tuoquldi.

■ 4:12 Yər. 51:33

Qünki Mən münggüzüngni tēmür, tuyakliringni
 mis kīlimən;
 Nuroqun əllərnı sokup parə-parə kīliwetisən;
 Mən ularning oqənimitini Pərwərdigarəqa,
 Ularning mal-dunyalirini pütkül yər-zemin
 Igisigə beoıxlaymən. □ ■

5

*Azablıq künlərdə Məsih tuoqulidu wə Israilni
 qutkuzidu*

¹ Əmdi özünglar qoxun-qoxun bolup yioqilinglar,
 i qoxun qizi;

Qünki birsi bizni muhasirigə aldi;

Ular Israilning həkım-soraqqisining məngzigə

□ **4:13** «Ornungdin turup hamanni təp, i Zion qizi,
 qünki Mən münggüzüngni tēmür, tuyakliringni mis
 kīlimən; nuroqun əllərnı sokup parə-parə kīliwetisən...»

— 11-13-ayəttiki ixlar Israil Babildin qutkuzulup (10-ayət)
 Qanaanoqa kaytip kəlgəndin keyin yüz berixi kerək. Wəhiy
 miladiyədin ilgiriki 3- wə -2-əsirdə «Makkabiylar» dəwridə
 qismən əməlgə axuruloqini bilən, toluq əməlgə axurulux ahırkı
 zamanlarda bolux kerək. ■ **4:13** Zək. 4:14; 6:5

hasa bilən uridu;□

² (Sən, i Bəyt-Ləhəm-Əfratah, Yəhudadiki mingliqan *xəhər-yezilar* arisida intayin kiiqik bolqan bolsangmu, Səndin Mən üqün Israilqa Həkim Boluquqi qiqidu;

Uning *huzurumdin* qiqixliri kədimdin,

Yəni əzəldin bar idi)□ ■

³ Xunga toloqak tutqan ayal tuqup boluquqə,

□ **5:1 «Əmdi əzünglar qoxun-qoxun bolup yioqilinglar»**

— baxqa birhil tərjimisi: «Əmdi öz-əzünglarni kesip tilənglar!» (demək, kattik qayoqu-həsrətni bildürüx üqün). «... **Qoxun-qoxun bolup yioqilinglar, i qoxun qizi**» — «qoxun qizi» degən sirlik söz Yerusalemdikilərnı kərsitidu; bexarət əməlgə axurulqanda Yerusalemdikilərnıng həmmisining əskər bolidioqanlıqını bildürürüxi mumkin. **«Qünki birsi bizni muhasirigə aldi; ular Israilning hakim-sorakqisining məngzigə hasa bilən uridu»** — bu «muhasirə» bəlkim ikki muhasirini kərsitixi mumkin: (1) Asuriyə imperiyəsining Yerusalemoqa bolqan muhasirisi; xu qaşda birsi Həzəkiya padixahning «məngzigə hasa bilən uroqan»mikin? (2) ahirki zamandiki «nuroqun əllər»ning muhasirisi (4:11-13ni kərüng). Bu ikki təhlil toqra bolsa ayətning ikkinqi jümlisidiki «u»: (1) Asuriyə padixahını wə keyin; (2) ahirki zamandiki dəjjalni kərsitidu. □ **5:2 «Sən, i Bəyt-Ləhəm-Əfratah, Yəhudadiki mingliqan xəhər-yezilar arisida intayin kiiqik bolqan bolsangmu, səndin mən üqün Israilqa Həkim Boluquqi qiqidu; uning huzurumdin qiqip-kirixliri kədimdin, yəni əzəldin bar idi»** — demisəkmü, bu Məsih Əysani kərsitidu.

U: (1) «Bəyt-Ləhəm» degən kiiqik yezida tuqulqan; (2) xuning bilən bir wakitta u Hudaning «Kalami» bolup, Huda uning wasitisi arkilik həmmə məwjudatlarnı yaratqanidi («Yuh.» 1:1-4), Məsih uning yenidin «əzəldin tartip» Hudaning iradisini bəja kəltürüxkə qiqip-kirip turoqanidi. ■ **5:2** Mat. 2:6; Yh. 7:42; Yar.3:8; 7:12; 14:18; 16:7; Mis.3:4; Yh. 13:3

U ularni *düxmənlirigə* taxlap qoyidu;
Xu qaşda Uning kərindaxliri bolşan qaldisi
Israillarning yenioşaqaytip kelidu.□

⁴ U bolsa Pərwərdigar künigə bilən,
Pərwərdigar Hudasing namining həywidə
padisini bekişka ornidin turidu;
Xundak kılıp ular məzmut turup kalidu;
Qünki U xu qaşda yər yüzining kərilirigiqə
uluş dəp bilinidu.

⁵ Wə bu adəm aram-hatirjəmlikimiz bolidu;
Asuriyək zeminimizə bəşup kirgəndə,
Ordilirimizni dəssəp qəylikəndə,
Biz unigə qarxi yəttə həlkə padiqisini,
Səkkiz kabilyətlik yetəkqini qikirimiz;■

⁶ Ular Asuriyə zeminini kiliq bilən,
Nimrodning zeminini ətkəlliridə harabə kılıdu;
Wə Asuriyək zeminimizə bəşup kirgəndə,
Qegrimiz iqini qəylikəndə,

□ **5:3** «U ularni *düxmənlirigə* taxlap qoyidu» — yaki «ularni taxlap qoyidu». «xungə toloşaqaytip tutkan ayal tuşup boluşqə, U ularni (*düxmənlirigə*) taxlap qoyidu» — demək, bexarət boyiqə «Məsiş» tuşuluşqə Huda Israilni yat əlləning həkümranliqi astişaqaytip tapxuridu, ular baxka əlləning həkimiyiti astida turidu; xuningdək ular japa wə azab tartidu. «Xu qaşda Uning (Məsişning) kərindaxliri bolşan qaldisi Israillarning yenioşaqaytip kelidu» — ayətkə qarışqanda Məsişning tuşuluxi Hudəşaqaytip sadik bolşan bir «kaldisi», yəni «uning kərindaxliri» Pələstin zeminişaqaytip kelixi bilən başliq; tarihtin bilimizki, Hudaning «kaldisi»ning «qaytip kelix»i Məsiş tuşuluxin ilgiri idi (miladiyədin ilgiri 520-yili).

■ **5:5** Yəx. 9:5

U adəm bizni uning qolidin qutkuzidu.□

⁷ Wə Yakupning qaldisi nuroqun həkklər arisida Pərwərdigardin qūxkən xəbnəmdək bolidu, Qəp üstigə yaqқан yamoqurlardək bolidu; Bular insan üqün keqikməydu, Adəm balilirining *əjrini* kütüp turmaydu.□

⁸ Yakupning qaldisi əllər arisida, Yəni nuroqun həkklər arisida ormandiki haywanlar arisidiki xirdək bolidu, Qoy padiliri arisidiki arslandək bolidu; Xir ötkəndə ularning arisidin, Heqkim qutkuzup alalmioqudək qəyləp dəssəydu, Titma-tit kilip yirtiwetidu.□

□ 5:6 «Ular Asuriyə zeminini kiliq bilən, Nimrodning zeminini ötkəlliridə harabə kilidu» — «Nimrod» bolsa Babil xəhiringning asaqisi idi. «Asuriyəlik zeminimizə bəsup kirgəndə, qəgrimiz iqini qəyligəndə, u adəm bizni uning qolidin qutkuzidu» — ahirki zamanda Məsih Israilni (ular towa qiloqandin keyin) barlik dūxmənliridin qutkuzidu. □ 5:7 «Wə Yakupning qaldisi uroqun həkklər arisida Pərwərdigardin qūxkən xəbnəmdək bolidu, qəp üstigə yaqқан yamoqurlardək bolidu; bular insan üqün keqikməydu, adəm balilirining *əjrini* kütüp turmaydu» — bu ohxitixning asasiy mənisi: «adəmlərnin həkqandək ix-paaliyətliri xəbnəm wə yamoquroqə heqqandək təsir yətküzəlməydu; ular qūxūxi üqün adəmlərnin hərikitini kütməydu. Xəbnəm wə yamoqur bəribir pəkət Hudaning orunlaxturuxi bilən qūxidu»; kəlgüsidə Huda Öz mehır-xəpkiti bilən Yakup jəmətini dunyadiki barlik əllərnı (ular heq ix-paaliyətlərnı qilmayla) oyoqitidioqan wə yengilaydioqan bir bərikət kilidu. □ 5:8 «Xir ötkəndə ularning arisidin, heqkim qutkuzup alalmioqudək qəyləp dəssəydu, titma-tit kilip yirtiwetidu» — «ular» muxu yərdə «ormandiki haywanlar» wə «qoy padliri»ni (demək, yat əllərnı) kərsətsə kerək.

⁹ Qolung küxəndiliring üstigə kətürülidu,
Barlıq düxmənliring üzüp taxlinidu.

¹⁰ Xu künidə xundaq boliduki, — dəydu
Pərwərdigar,
Mən aranglardin barlıq atliringni üzüp
taxlaymən,

Jəng hərwiliringni həlak qilimən. □ ■

¹¹ Zeminingdiki xəhərliringni yökitimən,
Barlıq istihkamliringni oqulitimən. □

¹² Şəhirləni qolungdin üzüp taxlaymən;
Silərdə pəlqılar bolmaydu.

¹³ Mən oyma məbudliringni,
«But tüwrük»liringlarni otturungdin üzüp
taxlaymən;

Sən öz qolungning yasioqiniqə ikkinqi bax ur-
maysən.

¹⁴ Arangdin «Axeraħ»liringni yuluwetimən,
Wə xəhərliringni həlak qilimən; □

□ **5:10 «Mən aranglardin barlıq atliringni üzüp taxlaymən, jəng hərwiliringni həlak qilimən»** — Hudaning Musa pəyoqəmbərgə tapxuroqan pərmanliri boyiqə, Israillar arisidiki atlar wə jəng hərwilirini kəpəytixkə bolmaydu. Hudaning məqsiti xübhısizki, Öz həlkining atlarqə, hərwilarqə əməs, bəlki Huda Əzigila tayinixidin ibarəttur («Kan.»17:16, «Zəb.»20:7, «Yəx.31:1»nimu kəring). ■ **5:10** Hox. 14:4

□ **5:11 «Zeminingdiki xəhərliringni yökitimən, barlıq istihkamliringni oqulitimən»** — Hudaning bu ixta bolqan məqsiti barlıq atlarni wə jəng hərwilirini yökıtix məqsitigə ohxax boluxi kərək — Israilni pəkət Əzigila tayanduruxtur.

□ **5:14 «Arangdin «Axeraħ»liringni yuluwetimən»** — «Axeraħ»lar bəlkim butpərəslikkə beoqıxlanqan dərəhliklər idi. Dərəhlər but xəkligə oyulqan yaki nəqıxləngən boluxi mumkin idi. «wə xəhərliringni həlak qilimən» — «xəhərliring»ning baxqə bir tərjimisi: «kanlıq qurbangahliring».

15 Wə *Manga* qulak salmoqan əllərnin
üstigə aqqıq wə dəroqəzəp bilən intiqamni
yürgüzimən.

6

Bexarətlər 3-qatar •••• Hudaning dəwasi

¹ Pərwərdigarning nemə dəwatqinini hazır
anglanglar: —

«Ornungdin tur, taoqlar aldida dəwayingni
bayan qil,

Egizliklərgə awazingni anglatqin». □

² «I taoqlar,

Wə silər, yər-zeminning əzgərməs ulliri,

Pərwərdigarning dəwasini anglanglar;

Qünki Pərwərdigarning Öz həlki bilən bir
dəwasi bar,

U Israil bilən munazilixip əyibini kərsətməkqi; ■

³ I həlqim, Mən sanga zadi nemə kildim?

Seni nemə ixta bizar kıliptimən?

Mening hatalikim toqruluk guwahlik berixkin!

⁴ Qünki Mən seni Misir zeminidin elip qikardim,

Seni kulluk makanidin hərlükkə kutkuzdum;

Aldingda yetəkləxkə Musa, Harun wə
Məryəmlərnəni əwəttim. ■

□ **6:1** «Ornungdin tur, taoqlar aldida dəwayingni
bayan qil, egizliklərgə awazingni anglatqin» — bu sözlər
Mikahning əzigə (Israillar anglisun dəp) eytiloqan. Qədimki
taoqlar wə dəng-egizliklər muxu dəwada Hudaning wədiliridə
turoqanlıqoqə guwahlik beridu («Qan.» 4:26, «Yəx.» 1:2ni
kəring). ■ **6:2** Hox. 4:1 ■ **6:4** Mis. 12:51; 14:30; 20:2

⁵ I h lkim, P rw rdigarning h kkaniyliklrini bilip yetixinglar  q n, Moab padixah  Balakning qandak niyitining barlikini, Beorning oqli Balaamning uning a qandak jawab b rg nlikini, Xittimdin Gilgalo iq  nem  ixlar bolonlikini hazir esinglar a k lt r nglar. □ ■

⁶ — M n  mdi nemini k t r p P rw rdigar aldio a kelim n? Nem m bil n H mmidin Aliy Bolouqi Hudaning aldidada egilim n? Uning aldio a k yd rm  qurbanliklarni, Bir yillik mozaylarni elip kel mdim? ⁷ P rw rdigar mingli an qo qarlardin, T m nlig n z ytun meyi d ryaliridin h zur alamdu? Ita tsizlikim  q n tunji balamni, Tenimning puxtini jenimning gunah o a atamdime n!? □

□ **6:5** «I h lkim... Moab padixah  Balakning qandak niyitining barlikini, Beorning oqli Balaamning uning a qandak jawab b rg nlikini, Xittimdin Gilgalo iq  nem  ixlar bolonlikini hazir esinglar a k lt r nglar» — Huda Xittimda Israillarning butp r slikini jazalio an, andin ularni k q r m qil an; U Gilgaldada mo jiz  yaritip, ularni Iordan d ryasidin  tk zɡ n.  mdi hazir ohxax ixlar bolmamdu — ular halisila, butp r slikdin towa qilip, Hudaning nijatini k r dio an bolidu. Til a elino an w k l r «Q l.» 24-, 25-bab, w  «Y xua» 1-5-bablarda hatiril ng n. ■ **6:5** Q l. 22:5; 23:7; 25; Y . 5 □ **6:7** «Tenimning puxtini jenimning gunah o a atamdime n!?» — ibranij tilida «tenimning mewisini jenimning gunah o a atamdime n!?».

8 I insan, U sanga nemə ixning yahxi ikənlikini kərsətti,
 Bərhək, Pərwərdigar səndin nemə tələp kıləlanlıqini kərsətti —
 Adalətni yürgüzüx,
 Mehribanlıqni səyüx,
 Sening Hudaying bilən billə kəmtərlik bilən mengixtin baxқа yənə nemə ixing bolsun?■

Dəwaning dawami, həküm qikirix

9 Pərwərdigarning awazi xəhərgə hitab kılıp qakiridu;
 (Pəm-danalıq bolsa namingəqa hərmət bilən qaraydu!)

Əmdi həküm palıqini wə uni Bekitkinini anglanglar: —□

10 Rəzil adəmning əyidə rəzilliktin aloqan baylıqlar yənə barmidu?

Kəm əlqəydioqan yirginqlik əlqəm yənə barmidu?□

11 Biadil taraza bilən,

■ 6:8 Qan. 10:12 □ 6:9 «Əmdi həküm palıqini wə uni bekitkinini anglanglar!» — baxқа birhıl tərjimisi: «Əmdi i kəbilə wə xəhər jamaiti, anglanglar!». □ 6:10 «Rəzil adəmning əyidə rəzilliktin aloqan baylıqlar yənə barmidu? Kəm əlqəydioqan yirginqlik əlqəm yənə barmidu?...» — 10-15-ayətlərdə hatiriləngən İsrailning qılmixliri yukirikı 8-ayəttiki səzning əksi bolidu (adalətni yürgüzüx, mehribanlıqni səyüx, kəmtərlərqə Huda bilən billə mengix). Muxu ayəttiki «əlqəm» ibraniy tilida «əfah» bolidu.

Bir halta sahta taraza taxliri bilən pak bolalamdim? □ ■

¹² Qünki xəhərning bayliri zorawanlıq bilən toloqan,

Uning ahalisi yaloqan gəp kilidu,
Ularining aqzidiki tili aldamqidur. ■

¹³ Xunga Mən seni urup kesəl qilimən,
Gunahlıring tüpəylidin seni harabə qilimən.

¹⁴ Yəysən, birak toyunmaysən,
Otturangda aq-boxluk qalidu,
Sən mülküngni elip yətkiməkqi bolisən,
Birak sakliyal maysən;
Saklap qalduroqining bolsimu, uni qiliqqa tapxurimən. □ ■

¹⁵ Teriysən, birak həsul almaysən;
Zəytunlarni qəyləysən, birak özüngni meyini
sürtüp məsih qilalmaysən,
Yengi xarabni qəyləp qikirisən,
Birak xarab iqəlməysən. ■

¹⁶ Qünki «Omrining bəlgilimiliri»ni,
«Ahabning jəmətidikilər qiloqanliri»ni tutisən;
Sən ularning nəsihətliridə mangisən,

□ **6:11 «Biadil taraza bilən, bir halta sahta taraza taxliri bilən pak bolalamdim?»** — baxqa birhil təjimi: «Biadil tarazini, bir halta sahta taraza taxlirini tutup turoqan adəmləni pak həsablialamdim?». ■ **6:11** Hox. 12:8 ■ **6:12** Yər. 9:7 □ **6:14 «Yəysən, birak toyunmaysən, otturangda aq-boxluk qalidu»** — bəzi alimlar bu ibarə toloqak kesili «dizenteriyə»ni kərsitidu, dəp qaraydu. «**Sən mülküngni elip yətkiməkqi bolisən, birak sakliyal maysən; saklap qalduroqining bolsimu, uni qiliqqa tapxurimən**» — baxqa birhil təjimi: «sən toloqakka kelisən, birak balini tuq maysən; tuqsangmu, balangni qiliqqa tapxurimən». ■ **6:14** Hox. 4:10 ■ **6:15** Qan. 28:38; Həg. 1:6

Xuning bilən Mən seni harabə,
Səndə turuwatqanlarning həmmisi iskırtix
obyekti kılimən;
Sən həlqimdiki xərməndiqilikni kətürisən. □ ■

7

Pəyoğəmbərnin azablinixliri

¹ Mening həlimoğa way! Qünki mən huddi
yazdiki mewilər yiqilip,

Üzüm həsulidin keyinki wasangdin keyin aq
qaloğan birsigə ohxaymən,
Yegüdək sapaq yoqtur;

Jenim təxna bolğan tunji ənjür yoqtur!

² İhlasmən kixi zemindin yoqap kətti,
Adəmlər arisida durus birsimu yoqtur;
Ularning həmmisi qan təküxkə paylimaqta,
Hərbiri öz qerindixini tor bilən owlaydu. ■

³ Rəzillikni puhta kılix ügün,
Ikki qoli uningoğa təyyarlanoğan;
Əmir «inam»ni soraydu,
Soraqçimu xundaq;

□ **6:16** «Qünki «Omrining bəlgilimiliri»ni, «Ahabning jəmətidikilər kıloğanliri»ni tutisən» — Omri İsrailning intayin rəzil padixahı bolup, nuroqunlioğan butlarni yasap, İsrailni bularoğa qokunuxqa buyruoğan. Ahab uningdin tehimu rəzillikkə otüp, butpərəslikkə paħixiwazlik, «insan qurbanliqi», puqralarni bulang-talang kılix wə qatillikni qoxqanidi. («1Pad.» 16-22-bablarni kərüng). «**Səndə turuwatqanlarning həmmisi iskırtix obyekti kılimən**» — muxu yərdə «iskirtix» mazaq kılixni bildüridu. ■ **6:16** 1Pad. 16:25, 26, 30-34 ■ **7:2** Zəb. 12:1-2; Hox. 4:1

Mətiwər janab bolsa öz jenining nəpsini axkara eytip beridu;

Ular jəm bolup rəzillikni tokuxmaqta. □ ■

⁴ Ularning əng esili huddi jioqandək,

Əng durusi bolsa, xohilik tosuktin bəttərdur.

Əmdi kəzətqiliring *qorkup* kütken kün,

Yəni *Huda* sanga yeqinlap jazalaydioqan küni yetip kəldi;

Ularning alakzadə bolup ketidioqan waqti hazir kəldi. □

⁵ Ülpitinggə ixənmə,

Jan dostungoşa tayanma;

Aoziqning ixikini kuqikingda yatkuqidin yepip yür.

⁶ Qünki oqul atisoşa bihərmətlik kılıdu,

Kiz anisoşa,

Kelin keyn anisoşa qarxi kozoqilidu;

Kixining düxmənliri öz əyidiki adəmliridin ibarət bolidu. ■

⁷ Birək mən bolsam, Pərwərdigaroşa qarap ümid baqlaymən;

Nijatimni bərgüqi Hudani kütimən;

Mening Hodayim manga kulak salidu.

Ahirki zaman toqruluk ümid — Hudaning

□ **7:3 «Mətiwər janab bolsa öz jenining nəpsini axkara eytip beridu»** — «mətiwər jabab» bəlkim padixahni wasitilik kərsitidu. ■ **7:3** Mik. 2:1; 3:11 □ **7:4 «Ularning əng esili huddi jioqandək, əng durusi bolsa, xohilik tosuktin bəttərdur»** — «əng esili» adalətni burmilimaydu, pəkət uningə tosaloq bolidu! «**Huda sanga yeqinlap jazalaydioqan küni...**» — ibraniy tilida «sening yoqlinidioqan kününg» deyilidu. ■ **7:6** Əz. 22:7; Mat. 10:21, 35, 36; Luqa 12:53

«kaldisi» söz kılıdu

⁸ Manga qarap hux bolup kətmə, i düxminim;
Gərqə mən yikilip kətsəmmu, yənə qopimən;
Qarangolulukta oltursam, Pərwərdigar manga
yorukluk bolidu. □

⁹ Mən Pərwərdigarning oğəzipigə qıdap turimən
—

Qünki mən Uning aldida gunah sadir kildim —
U mening dəwayimni sorap, mən üqün həküm
qikirip yürüzgüqə kütimən;
U meni yoruklukka qikiridu;
Mən Uning həkkaniylikini kərimən. ■

¹⁰ Wə mening düxminim buni kəridu,
Xuning bilən manga: «Pərwərdigar Hudaying
qeni» degən ayalni xərməndilik basidu;
Mening kəzüm uning *məqlubiyitini* kəridu;
U koqidiki patkaktək dəssəp qəylinidu. ■

Hudaning jawabi

¹¹ — Sening tam-sepilliring kurulidoğan künidə,
Xu künidə sanga bekitilgən pasiling yıraqlarəqə
yətakilidu.

¹² Xu künidə ular yeningəqə kelidu;
— Asuriyədin, Misir xəhərliridin,

□ **7:8** «Manga qarap hux bolup kətmə, i düxminim;...» —
muxu yərdiki «dүxminim» həm 10-ayəttiki «u» degənlər «ayalqə
rod»ta kəlgən boləqəqə, bexarət Yerusalemning Asuriyəgə gəp
kiloğanlikini, yaki bolmisa ahirki zamandiki dүxmini Babiləqə
gəp kilidoğanlikini kərsətsə kerək. ■ **7:9** Zəb. 9:5-7; Zəb.
43:1-2; Yər. 50:34 ■ **7:10** Zəb. 79:10; 115:2; Yo. 2:17

Misirdin *əfrat* dəryasioʻiqə, dengizdin dengizoʻiqə wə taʻodindin taʻoʻiqə ular yeningoʻa kelidu.

¹³ Birak yər yūzi bolsa əzining üstidə turuwatқанlar tūpəylidin, Yəni ularning qilmixlirining mewisi tūpəylidin harabə bolidu. ■

Hudaning «kaldisi»ning duasi

¹⁴ — Əz həlkingni, yəni ormanda, Karməl ot-turidida yaloʻuz turuwatқан Əz mirasing bolōan padini, Tayak-ḥasang bilən ozuqlanduroʻaysən; Qədimki künlərdikidək, Ular Baxan həm Gilead qimənzarlirida qaytidin ozuqlansun! □ ■

Hudaning jawabi

¹⁵ — Sən Misir zeminidin qiqқан künlərdə bolōandək,

Mən ularoʻa karamət ixlarni kərsitip berimən. ■

¹⁶ Əllər buni kərüp barliq həywisidin hijil bolidu;

Qolini aʻozi üstigə yapidu,

Qulakliri gas bolidu;

¹⁷ Ular yilandək topa-qangni yalaydu;

Yər yuzidiki əmiligüqilərdək əz təxükliridin titrigən peti qiqidu;

■ **7:13** Yər. 21:14 □ **7:14** «... **ormanda, Karməl otturidida yaloʻuz turuwatқан əz mirasing bolōan pada...**»

— «Karməl» bolsa Israilning əng barakсан, əng esil ormanliq rayoni. ■ **7:14** Mik. 5:3 ■ **7:15** Yo. 2:26

Ular qorkup Pərwərdigar Hudayimizning yenioqa kelidu,

Wə sening tüpəylingdinmu qorkidu. ■

¹⁸ Qəbihlikni kəqüridioqan,

Əz mirasi bolqanlarning kaldisining itaətsizlikidin ətidioqan Təngridursən,

U aqqikini mənnggügə saklawərməydu,

Qünki U mehır-muhəbbətəni huxallıq dəp bilidu.

Kim sanga təngdax ilahdur? □ ■

¹⁹ — U yənə bizgə qarap iqini aqrıtıdu;

Qəbihliklirimizni U dəssəp qəyləydu;

Sən ularning barlıq gunahlırını dengiz təglirigə taxlaysən.

²⁰ — Sən kədimki künlərdin beri atabowilirimizə qəsəm qılqan həkikət-sadakətəni Yakupqa,

Əzgərməs muhəbbətəni İbrahiməyə yətküzüp kərsitisən.

■ **7:17** Zəb. 72:9; Yəx. 49:32 □ **7:18** «**Kim Sanga təngdax İlahdur?**» — «Mikah» degən isim, ibraniy tilida «kim Hudaqə təngdax?» degən mənədə. ■ **7:18** Mis. 34:6, 7; Zəb. 103:9

**Muq ddes Kalam (y ngi yezik)
The Holy Bible in the Uyghur language, written in
Pinyin script**

Copyright   2010 Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee

Language: Uyghur tili (Uyghur)

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2021-09-11

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

b6bd0959-14d2-5233-b340-6f210a8f13c5